

Darajaa/Qoqoba Maratti/Hundatti Tooyanaa Godhuu (Tooyanaa Hujjii dhaa)

Mataa Dub'i

Hujii huj'i olii, bu'a malee, bakka bu'ota mootum'a fi kubaaniyaan woyoomina itti fufu irratti muranoo qaban. Hujjiin huj'i olii barbaachisaa akka isaanii ifaa fi meeshaa ittiin tooyatanis ni-qaban. Ijoollee dadhabii qaban dadafiti beekanii gargaarsa isaan barbaachisu dhiyeesu dhaaf dandeetii qaban, fi warra hujii cimaa hojjatan bilisumaa caalaa kenaniif. Gabaabatti, warri ufii birxa bayan kuniin haala dandeetii itti tooyatan darajaa/qoqoba maratti/hundatti lafaa qaban.

Maneen Barmoota Siyaatil haala dandeetii itti tooyatan lafa kaayatani bulchaan maneen barmoota bulch'a keessatti namni marti gama galii tokkoo deemuu dhaaf dirqama isaanii akka guutuu dandayan muranoo qaban. Ji'a jahan as deeman kaniin keessatti meeshaa toyanaa dhaf barbaachisan kaniin lafa kaayatani haala michuu tayeen hujjii irra oolchun hujjii duraa ti.

Haalaa/Furaa Tayee Argaman

Bara kana haala adda addaa irratti xiyeefanna.

Galii Ifa Taye Lafaa Qabaatuu/kaayatu – Haali kun haala nu dhumma irratti itti gaafatamnu – hujjiin ijoolen hojjattu akkamitti akka laalamu. Bulchaan wanni godhuu dhaf deeman baratoota lakkobsi isaan yertuu tayeen jalqabani galii isaanitiin walitti hidhuu dha. Hubatnootni karaa biro amoo haalii lafaa qabnu haala kana akka hordofu jenna.

Waraqaa Irratti Uf-tooyannu lafaa Qabaatu – Waraqaan irratti uf-tooyannu waraqaa gudina keennaf tooftaa uf-dura itti deemnu haala ifa tayeen nu-agarsiiftu. Haala kanaan tarkaanfii gama galii teenaa titi fudhat'a jirru laala jechuu dha – waan hin-goona jenne godh'a jirraa fi wanni godh'a jirru bu'a akka qabu laaluu dha. Haali kun yeroo adda addaa Furaa Waan-godhan Itti Hubatan yookin Key Performance Indicators (KPIs) jedhama. Jalqabaaf waa lama irratti hundoofna:

- Waajjirri walk'a uf tooyanaa ufii – tooftaa lafaa jirtu, haala hujjii tenna itti adeemsifna jennee lafaa qabnu akkamitti hujjii irra akka itti oolch'a akka jiran tooyanaa uf-keessaatin hubanna. Jalqabaa haali kun hujjiin hojjatamuu dhaf dhama sadih, (IT Oggumaa, HR Qabeenna humna namaa, tif diinagdee) fi damee baruumsaa lafaa laala.
- Uf-tooyanaa Itti Gaafatamtu Bulch'a – Hujjiin bulch'a hojjatmuu dhaf, tooftan bulch'a hujjii irra ooluu, fi tarkaanfii fudhatamuu hordofuu dhaf hujjiin wal-duraa duubaa akkam akka taate mirkaneesuu dhaf
- **Akkeka Hujji Mana Barmootaa Lafaa Kaayatu** – Haali kun haala maneen barmootaa gama baruumsaa tiin, gama baruumsa hin-tayiniin gama galii lafa kaayatani deem'a itti jiran, karaa bilisa tayeen waan isaanii tolu/mijjaayu lafa kaayatu dhan tarkaanfii isaan barbaachisu godhan. Hala kaniin lafa kaayatuun hirmanaa warra haali kun laaluu cimaa irratti hundaaya. Haali kun birra as deemu 2008 lafa kaayannee irratti data nu-barbaachisu funaanne bara 09-10 hujjii irra oola.

Gaafilee Hawaasaf

- Wanni caalatti baratu barbaadan maali?
- Wanni ifa hin-tayin maali?
- Wanni nu jala-dabre/ jalaa-miliqe maal isinitti fakkaata?
- Haali qunamtii isin waliin itti goonu takkaa wal-waliin hoojjanu akkami?